

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

☉ X O X ☉

Du blinda hjerta! som så famlar,
Förutan fruktan, utan hopp,
Ach, laga at du wafnar opp,
För'n werlden fista gången ramlar.

w . .

Gamla Nyheter.

H. Newton är begrafwen i Westmunsters Kyrka, som är bygd af Sibert, den förste Ost-Saxernes Konung, och af honom S. Petro til ära invigd. På Grafwården, som är ogement prägtig, står följande Inscription:

H. S. E.
ISAACVS NEWTON.
Eques Auratus.
Qui animi vi prope divina
Planetarum Figuras & Motus,
Cometarum semitas, Oceanique ætus,
Sua Matthesi facem præferente,
Primus demonstravit:
Lucis Colorumque Theoriam,
Tot retro seculis prorsus incognitam,
Invenit. Idem ac perfecit;
Naturæ, Antiquitatis. S. Scripturæ.
Sedulus, Sagax, Fidusque interpres.
Dei O. M. Majestatem Philosophia aperuit,
Evangelii simpliciter moribus expressit.
Sibi gratulentur Mortales,
Tale Tantumque exstitisse
Humani Generis Decus.
Natus 25. Dec. A. D. 1642. obiit 20 Mart, 1726.

No 53.

Götheborgska Magasinet.

Den 31 December 1759.

Junan jag igenstänger dörrar och luckor för Magasinet, wil jag wid utgången fastå denna påskrist, alle förbigående til esterrättelse.

Bygnad.
Som. Hastigt. Upföres.
Hårdar. Omdögeligen. länge.
Götheborgska. Magasinet.
Härmar. Wåra. Nödsfalskus.
Jag. Wäntar.
Hwarfen. Heder. Eller. Skam.
För. Detta.
Men. J.
Som. Gerna. Sedt. Hela. Grunden. Raserad.
Hafwer. Lack. För. Er. Utgård.
Immu. Står. Jag.
På. Min. Walda. Botten.
Om. Tegel. Och. Mursten.
Ej. Alltid. Dugt.
Är. Undamålet. Doch. Bunnet.
Jag. Arbetar.
För. En. Dag. Eller. Iwå.
Högst. En. Månad. Eller. Er. Är.
Men. Ej. För. Ewigheten.

Så

Så tänker jag, min Läsare, om min i år hafda beställning. Om jag wore färdig, at taga aldeles afsted därifrån, skulle jag ej lägga det minsta til. Nu nödgas jag, at gripa til et obehageligt ämne, det är, at tala om mig sself. Hwad har jag då at säga? Jo, det hånder mig samma, som andre Författare: De skriva företalet siff, och hängat likwål främst i boken. Så får och jag göra; låt wara, at dessa rader få snarare namn af baktal, än företal.

Jag såg ej i början mögeligheten, at få alla de critiquer, som kommet ifrån åtskilliga orter. De angå ämne, tankar och skriffatt. Hwad ämnen widkommer, så lastas de af somlige, såsom för mycket lärda, och af somlige, som olärda. De förre hafwa stora skäl på sin sida, så wida de pränumererat efter wanligheten på et wekoblåd, hwilket bort innehålla idel kundgörelser, om förkomne och försäljande waror, om ladingar, om sålde weklar, och flera lika djupsunniga historier. När jag då råtkade någon gång af förseelse, eller säfång inbilning, at upofra dessa olärda angelägenheter för någon mager nyhet ifrån lärda werlden, fick jag tydeligen förnimma, at skrifter måste lämpas efter orten. Således böra mine Läsare i öfriga delen af Sverige ikläda sig en Götteborgares belägenhet, innan de fälla et hårdt omböme om de olärda ämnen. Hwad de lärbare angår, så tror mången, at bättre wal kunde til äfventyrs anställas. Detta bör jag medgifwa: men innan walet blefwo så noga granskat, går hela weckan förbi. Doch, at gifwa korteligen de reglor wid handen, som jag ej föragtat; så föresatte jag mig, at efter yttersta görlighet interessera mine wäntade Läsare, och til den ändan utwalde jag helst ämnen,

som

som rörde Götteborg, och fringomliggande orter; därnäst en hop saker, som angingo Sverige; och siff utlänkska lärdomen, såsom nyligen utgifna böcker, m. m.

Skulle någon tycka, at jag härwid waret nog sparsam, ser han orsaken. Jag bör och lägga det härtil, at wi borde snarare framdraga våra egnas ofta fördolda mästerstycken, än andras nog omogna arbeten. Jag känner til exempel, större hushållare i våra bygder, än många som göra profession där af i Sverige.

Därjämte war jag och upmärksam på tiden, och talade til exempel om Roppymningen, om Sillesfästet, om Ostindiska Handelen, m. m. wid samma tid, som Almånheten. Denna Regel kan dock ingen så aldeles binda sig wid.

Nu kommer jag til de Critiquer, som röra mit Tänk- och skriffatt. Om smikrare ej bedraget mig, skal det sednare wunnet nog tycke, och skaffat mig en hop Läsare på andra orter, dem jag är förbunden för så mycken heder, helst altsför så bekommet completa Exemplar. Jag hade för låga tankar om mig, at lägga i förstone up tilräckeligt antal. Hwad mina tankar och seder widkommer, så hafwa de kommet i en farlig Crisis först igenom Görwelska Fågden, och sedan genom små Satyriska slängar, jämte en hop lustiga infall. Och som warre är, så stadnar förtreten ej härwid. En Herre, som kallar sig B = = uti Swenske Mercurius, och skriffwet et Bref, rörande det Helwettiska Snillefostret, daterat i Stockholm, är helt öfwerlygad, at jag är en af Helwetti Swenska Wänner och trogne Advocater. Det wore wäl en slags heder, at kunna warat: men så mycket jag wördar qwickheten hos Författaren, så stygges jag wid den hemliga Låran,

som

som ligger kanske förbergad hos Mannen. Ty Materialister, med alla deras Bröder, hjunder jag alltid spetsen, så wida de tydeligen förråda sig: men har förmynden dygd, at wilsa med halftwa skal döma någon illa. Doch gjorde jag strax i början några korta anmärkingar öfwer wissa läropunctar i samma Författares bok. Jag gaf och sedan min tydeligare Critique, särdeles som jag seck höra andras gisningar om dess hemliga willofater.

Hwad en hop utlåtelse angår, som undfallet mig, så tillstår jag, at wid en ny Uplaga lærer jag ej widkännas dem allesamman. Jag begär samma swaghet med pennan, som andre med munden: men stiger så wist öfwer Skrymtare, som under Apofklarne. Detta kan wara nog språkat i år. Jag får kanske hwar Lördag tillfälle, at studda från mig dessa bestylningar. Men at komma til de lustige och Satyriske Rundbörefserna, så begriper jag ej ännu, huru syndiga de äro. Kunde jag säga om Nytt i Staden, det Phädrus om sina Fabler; Boken har 2 fördelar: den ena, hon upwäcker löge; den andra, hon säger of, hwad wi skole lesiwa wid: om jag kunde skäligen säga det; så måtte någre trumpne låsare säga hwad dem tåktes. Ho kan stoppa alla mundar?

Dch således återstår endast, at jag strapar på foten för vårt affsedtagande år. Jarwål 1759! Wålkommet 1760!

Witterlekav.

Då Fröken Kaulbars här om dagen högtideligen begrofs, utkommo, jämte 2 Grifstrunor, 4 Grafstrifter och et par Sångstycken. Af Grifstrunan, som den Aflednas Bror, Herr Bergmästaren Holst, utgiffwet, ser man, at bemålde Fröken war född år 1734 den

15 November, och således 25 år och 31 dagar gammal, emedan hon dog den 16 December uti innerwarande år. Grafstrifterna, som kommet i mina händer, lyda således.

I. Ode til General-Lieutenanten, m. m. Herr Baron Joh. Frid. von Kaulbars.

Du Kikets Högtbetrodde Man,
Friborne Herre, Tapre Hjelte,

Som har med Mannamod sedt hundra bödar an,
Men häpnat för den Glas, som enda Dotren sålte.

Ho prisar ej Dit mogna wal?
Din Dotter war sit Släktes Inster,

Dch wård at tagas up uti dit Uttartal.
Wi äre Dina barn, och förje här en Systers (a).

Barn äro wal en lustig lott,
Som löfte ger om längre minne;

Men hädar hwarken ondt, ej heller mycket godt.
Ty Winsten kommer an på Dygd i hjertat inne.

En Patriot framallstrar Darn,
Dch delar ut så täcka lotter.

En wis gör något mer: Han skiljer barn och Farn:
Han ser sig ut en Son, och wäljer sig en Dotter.

Som din et Dygdemönster war,
Det jag och wägar Hanne falla;

Så blef Dess ärfda lön en Stor och dräplig Far.
Den förmån fick Hon här: den lyfte fram för alla.

Magneten war doch alt för swag,
At Hannes Himla-hjerta draga.

Hon wörda Far och Mor, men mer en hemlig lag:
Ty sägs Hon med begär från jorden affsed taga.

Deß
(a) Salomoniska Bröderskapet anlade på 8 dagar sorg efter Fröken Kaulbars.

Deß Årbla Sjal til Himlen for,
Som Werlden aldrig funnat fästa.

Hon ser det Majestet, som i det höga bor;
Och finner, at Hon walt af alt det aldrabästa.

Joh. Rosen.

2. Då Friherrinnan, Högwälborna Fröken
von Kaulbars, jordsästes.

Man reser ofta ärestob
Ät den, som ej beröm förtjänar;
Ät den, som all sin heder lånar
Af födsel blott och ädel blod.

Kom, Sanning, gråt wid denna grift!
Där nu så mycken Glans skal gömmas;
En wärklig Dygd bör ju berömmas
I en ewärdlig Minnes-Skrift.

All smickran sof, ja ewigt sof,
Fördunkla ej den Dödas ära;
Men afund må sig sjelf förtära:

Jag sjunger Fröken Kaulbars lof.

Ät nämna Hanne, det är nog,
Wär saknad lär ej mera tåla:
Jag vågar dock, at kort asmåla
Hur som Hon lefde, hur Hon dog.

Det war ej Hannes lefnadsfätt,
Ät låta tankan flygtigt spela,
Och uti Könets pligter fela;

Ät wrånga seber, bruk och rätt,
Ät endast wara tåck och skön;
Men det kan Hanne loford gifwa,
Ät Hon et Mönster wille blifwa
I lefnad för sit hela Rön.

En ren och ädelmodig Sjal
Här bodde i en prägtig hydda.

Hwi ster, at Himlen ej wil skydda

Den som han rustat ut så wäl?

Ach! jo, at wi ej fela må,

Beklagom icke Hannes öden;
Så dyrbart lif går genom döden
Til Gud, at större wärde få.

Wär wida werld war alt för låg,
Ät Hon här längre skulle trifwas.

Så uplyst Sjal ej kunde drifwas,

Ät älska glitret som Hon såg:

Men sedan Hon fått alt för kort
Sin Store Jar wä utror behaga,
Och allas kärlek til Sig draga;
Så for Hon nögd ur tiden bort.

M. G. Wallenstråle.

3. Då Högwälborna Friherrinnan, Fröken
von Kaulbars, jordsästes.

Förbolde Himla Drott!

Din wishet är för oss en gåta;

Ju mer wi oss i detta djup inlåta,

Ju mindre finna wi des mått.

Wi se at Dina wärk å stora:

Ät människan är swag;

Men' är det då oss en beständig lag,

Ät i din wishet oss förlora?

En oförtjänt

Af lyckan förs til ärans Tempel.

En dygdens män, ehuru rätt exempel,

Har lyckan sällan fönt.

En usling efter hvila söker;
 Han ropar sáfängt: kom o döb!
 En yngling ser ej aldraminsta nöd;
 Men likväl strart de dödas antal öfer.

Jag håpnar då jag nämner döb;
 Ej at jag fruktar för des wälde,
 Men at han här et dhgdens Mönster fälde,
 Då andra fins til öjwerflöd.
 Små blöf man här och där ser brinna:
 De tändas och de slockna tätt;
 Men hwem försäkrar öf at likså lätt
 En annan Fröken **Kauibars** sinna.

Hon såg sit alt i Gud,
 Sit inter i sit egit hjerta.
 Hon tälde ej en ro hwars lön är samwets småeta.
 Hon fölgde ej Sireners ljud.
 Ej rikdom eller werldslig ära
 Upbläste en så ädel Sjal;
 Hon weste wäl
 Så dyra lån med ödmjukt sinne bära.

Men hwarför föll Hon då
 I yngre år för dödens hot och plåga?
 Förlät öf Gud en dristlig fråga!
 Hon har gått bort at rätta arfwet få.
 Med ångslan wi tillluta griften;
 Det blir en gnista utaf tröst,
 At Hännens kära Namn i våra öma bröst
 Skal trofsa tid och tidens skiften.

B. Öhrwall.

Swad Nytt i Staden?

Den 31 December 1759.

Rundgörelser.

Härefter utgifwas dessa Blad hwar Lördags afton, och utgöra et ark om Beckan. Den som har något nyttigt at kundgöra, måle det an om Onsdagen; eller Fylla sig sself i all härat hängande widrig händelse. De, som pränumererat, hwilkas namn och antal blifwer framdeles utfatt, hafwe synnerlig rättighet, at få för inter sina angelägenheter införda uti Swad Nytt i Staden. Denna fördel lemnas ej wåre ålför starke hushållare, som ej mågta med et exemplar utom inter-essentkap: hwilke tillika med alle, som hafwa ingen del i förlaget, måste för hwar, ehuru liten, åstundad kundgörelse, betala 20 procent af pränumerationen. Samma lag får och den undergå, som beswärar bokpressen med mindre nödiga lysningar, han må pränumererat eller ej.

På gamla året, som jag märker, har jag litet nytt at förkunna, om icke det synes något sälsamt, at jag och Boktryckaren räknat 53 wackor på et år.

Hos Bokbindarne Joh. Winberg och Lorens Ahlgren finnas små Truntimmers Almanacher til köps, alla för instundande år.

Och Herr Johan Peter Berenberg har åter friska Citroner, Risgryn och hwit Jugefära
 Tyst! Organisten, Herr Joh. Frid. Horn, åstundar et par goda Walthorn, at blåsa ut gamla året med.

Wil